

Noves pautes turístiques

Quins factors han contribuït a la desestacionalització de la despesa turística a Espanya?

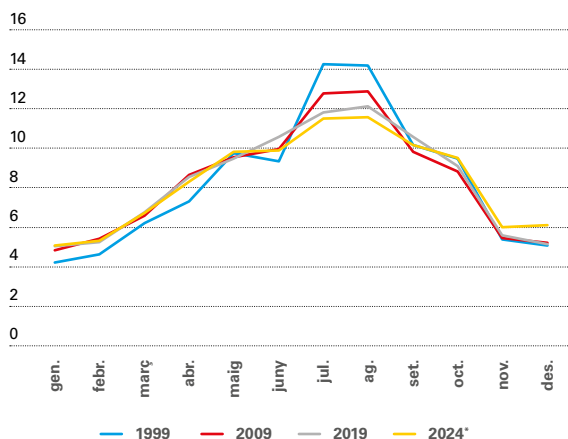
El turisme a Espanya experimenta un procés de desestacionalització cada vegada més marcat. Malgrat que els mesos d'estiu continuen concentrant una gran part dels fluxos turístics, les arribades fora de la temporada alta augmenten amb més força. Entre els principals impulsors d'aquesta evolució destaquen els viatgers procedents d'Europa i, de forma molt notable, la creixent diversificació estacional de les destinacions urbanes costaneres. Pel que fa al turisme domèstic, l'anàlisi a partir de dades internes de CaixaBank confirma que, entre el 2019 i el 2024, els visitants d'edats intermèdies i amb rendes mitjanes i altes han exercit un paper protagonista en aquest fenomen. La major flexibilitat laboral i la possibilitat d'aprofitar preus més competitius en temporada baixa podrien ser factors determinants. Aquest canvi de patró obre noves oportunitats per equilibrar l'activitat turística al llarg de l'any i fomentar un creixement més sostenible.

La indústria turística espanyola ha registrat un avanç notable en les últimes dècades. Durant els 12 últims mesos fins al novembre del 2024, es van rebre 93,7 milions de visitants internacionals, el doble que el 1999, quan Espanya va rebre uns 47 milions de turistes. No obstant això, aquest creixement no s'ha distribuït de manera homogènia: les arribades internacionals han augmentat amb molta més força en temporada baixa que en temporada alta. Mentre que, al juliol i a l'agost del 2024, va arribar el 63,5% més de turistes que en els mateixos mesos del 1999, a la resta dels mesos, l'increment va superar el 115%, gairebé el doble que en els mesos d'estiu.

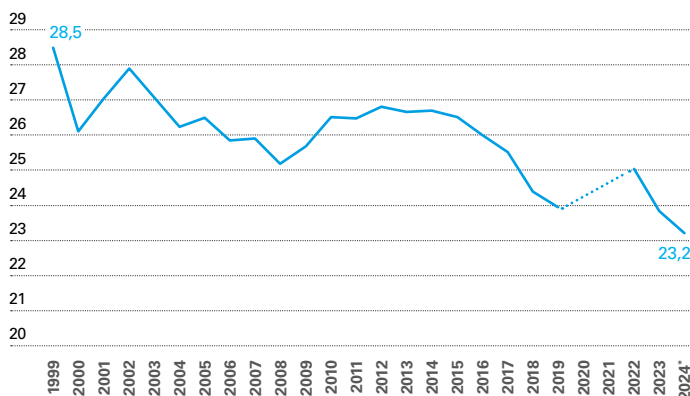
La tendència cap a la desestacionalització es consolida de forma progressiva: el 1999, els mesos de juliol i d'agost concentraven el 28,5% de les arribades internacionals, però, el 2024 (acumulat de 12 mesos fins al novembre), el seu pes es va reduir fins al 23,2%. Què explica aquesta tendència? Per aclarir-ho, aquest article combina dades públiques i registres interns de CaixaBank amb l'objectiu d'identificar quines destinacions i quins perfils de turistes estan impulsant el canvi.

Aribades de turistes internacionals a cada mes

(% sobre el total de turistes a cada any)

Proporció d'arribades de turistes internacionals al juliol i a l'agost de cada any

(% sobre el total de turistes a cada any)

Notes: (*) La dada del 2024 és l'acumulada de 12 mesos fins al novembre. Al gràfic de la dreta, s'ometen les dades del 2020-2021, perquè el patró estacional es va veure molt afectat per la pandèmia.

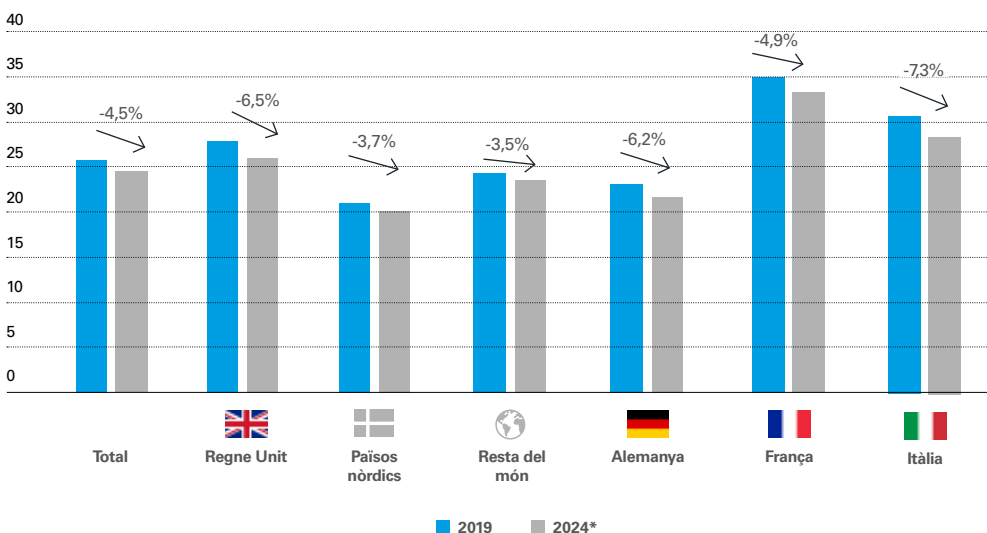
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

El turisme internacional es desestacionalitza, sobretot, pel turisme europeu

Les dades de l'INE evidencien que el mercat europeu ha estat el gran dinamitzador de la desestacionalització del turisme internacional a Espanya. Entre el 2019 i el 2024, la proporció de la despesa turística internacional durant els dos mesos amb una despesa més elevada (el juliol i l'agost) va disminuir el 4,5% en termes agregats, amb reculades especialment marcades en la despesa dels turistes provinents d'Itàlia (el -7,3%), del Regne Unit (el -6,5%) i d'Alemanya (el -6,2%). En canvi, la categoria «Resta del món» amb prou feines va reduir el 3,5% la seva proporció de despesa en aquests mesos, la qual cosa confirma el paper determinant del turisme europeu per equilibrar la demanda al llarg de tot l'any.

Proporció de la despesa turística internacional al juliol i a l'agost

(% sobre la despesa a cada any)

Nota: (*) La dada del 2024 és l'acumulada de 12 mesos fins al novembre.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

Les destinacions urbanes costaneres lideren la desestacionalització

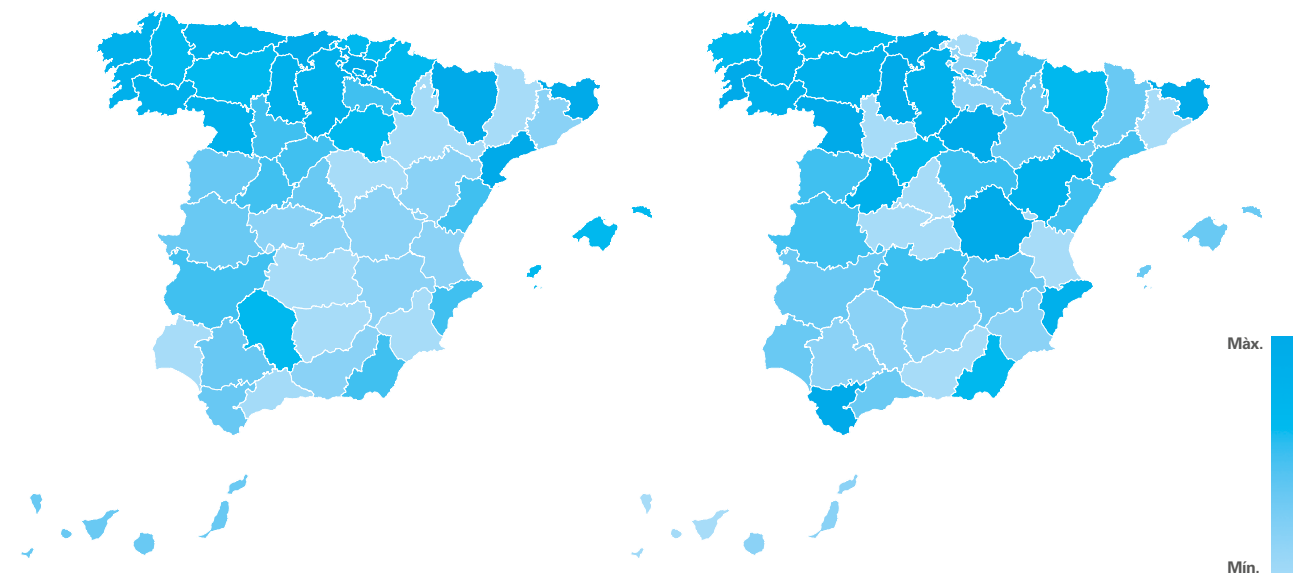
Més enllà de les dades de l'INE, la granularitat de les dades de pagaments amb targetes estrangeres als TPV de CaixaBank (despesa turística internacional) i amb targetes espanyoles fora del baricentre habitual de despesa (despesa turística domèstica), degudament agregades i anonimitzades,⁹ ens permet investigar amb més detall els factors i les tendències que afecten l'estacionalitat del turisme. Els dos mapes següents representen la proporció de la despesa turística, internacional i domèstica, que es concentra en els dos mesos amb més despesa turística de l'any a nivell de província per a l'any 2024 (acumulat de 12 mesos fins al novembre).

⁹ Per a més detalls sobre les definicions de despesa turística internacional i despesa turística domèstica, vegeu el portal d'Economia en temps real de CaixaBank Research: realtimeeconomics.caixabankresearch.com.

Estacionalitat de la despesa turística per província

Despesa turística internacional

Despesa turística domèstica

Notes: El mapa representa la proporció de despesa en els dos mesos amb més despesa sobre el total. Els colors més foscos mostren una major estacionalitat.

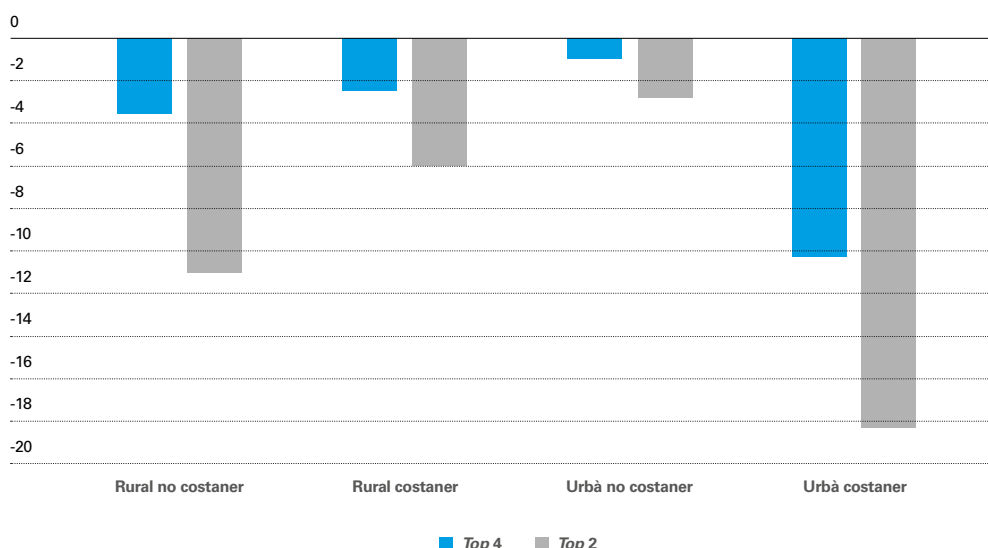
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de pagaments als TPV de CaixaBank.

L'anàlisi geogràfica revela importants contrastos entre les zones de la costa atlàntica i mediterrània i entre les zones més rurals i urbanes. Al mapa del turisme internacional, s'observen tonalitats més clares (indicatives d'una menor concentració estacional) a les grans urbs i a la costa mediterrània, mentre que, a la costa atlàntica, predominen els colors més foscos, reflex d'una major estacionalitat. Per la seva banda, el mapa del turisme domèstic segueix un patró similar, tot i que amb un nivell d'estacionalitat una mica més elevat: les diferències entre les províncies urbanes i costaneres s'intensifiquen, i el turisme rural, tant a l'interior com a la costa, presenta un comportament notablement estacional. S'aprecia també una clara divisió nord-sud, la qual cosa apunta al fet que els factors climàtics i l'oferta turística afecten de manera diferent cada territori.

Al gràfic següent, que il·lustra la variació en la proporció de despesa en els mesos pic (els *top 4* i els *top 2*) entre el 2019 i el 2024, es confirma que les destinacions urbanes costaneres són les que més han avançat en la reducció de l'estacionalitat. La proporció de despesa en els quatre mesos de major consum (*top 4*) ha caigut el 10,3%, mentre que, en els dos mesos de despesa més elevada (*top 2*), el descens arriba al 18,3%. Aquests resultats contrasten amb la menor reducció observada a les destinacions urbanes no costaneres (el -1,0% al *top 4* i el -2,8% al *top 2*) i a les zones rurals (per exemple, en el turisme rural costaner, la caiguda és del 2,5% al *top 4* i del 6,0% al *top 2*). En conjunt, aquestes dades posen de manifest que la combinació d'atractius urbans i de sol i platja impulsa els municipis urbans i costaners com a majors promotors de la desestacionalització turística a Espanya.

Despesa turística internacional: variació en l'estacionalitat per tipus de destinació

Variació de la proporció de la despesa en els mesos pic entre el 2019 i el 2024 (%)

Nota: *Top 2* i *top 4* indiquen els dos mesos i els quatre mesos amb més despesa, respectivament.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de pagaments als TPV de CaixaBank.

Turisme domèstic: les franges d'edat mitjanes i els individus d'ingressos mitjans i alts són els que impulsen la desestacionalització

Les dades internes de CaixaBank, agregades i anonimitzades, permeten desglossar la despesa turística domèstica en funció de l'edat dels clients. L'anàlisi entre el 2019 i el 2024 mostra que els segments entre els 30 i els 64 anys són els principals artífexs de la desestacionalització en els mesos pic. El col·lectiu dels 16 als 29 anys amb prou feines redueix la seva proporció de despesa en els quatre mesos amb més activitat (el -0,2%) i en els dos mesos amb més despesa (el -0,1%), mentre que els grups entre els 30 i els 49 anys mostren caigudes molt més significatives (el -4,1% i el -9,7%, respectivament). Per la seva banda, el segment dels 50 als 64 anys registra reduccions del 3,8% en la despesa dels mesos *top 4* i del 7,7% en els *top 2*. En el cas dels més grans de 65 anys, la disminució és més continguda en els quatre mesos de major despesa (el -1,0%), tot i que assoleix el -6,9% en els dos mesos de major despesa.

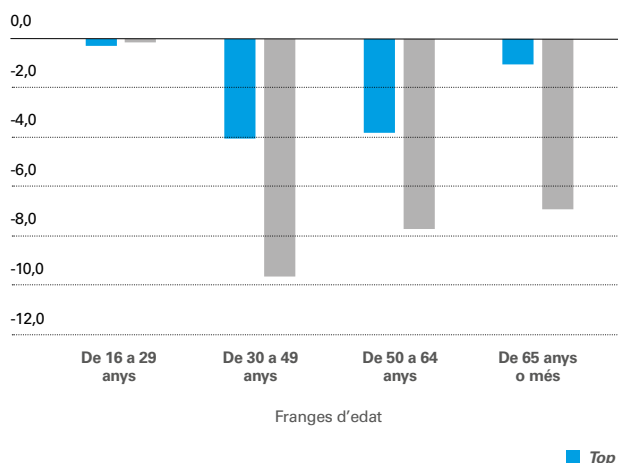
Sembla que la major flexibilitat laboral després de la pandèmia és un factor determinant per explicar aquests resultats. En augmentar les oportunitats de teletreball i la possibilitat de triar dates de vacances amb menys restriccions, els grups d'edat més actius laboralment poden aprofitar uns preus més competitius, menys aglomeracions i, en general, una experiència turística més còmoda. Així mateix, la baixa natalitat redueix la dependència dels calendaris escolars i, per tant, podria facilitar els viatges en períodes menys tradicionals.

Amb dades internes, també podem segmentar la variació de l'estacionalitat del turisme domèstic entre el 2019 i el 2024 en funció del nivell d'ingressos dels individus. Seguint la metodologia del portal d'Economia en temps real, dividim les llars entre les d'ingressos baixos (menys de 1.000 euros nets al mes), les d'ingressos mitjans (entre 1.000 i 2.000 euros nets) i les d'ingressos alts (més de 2.000 euros nets al mes).

Estacionalitat de la despesa turística domèstica

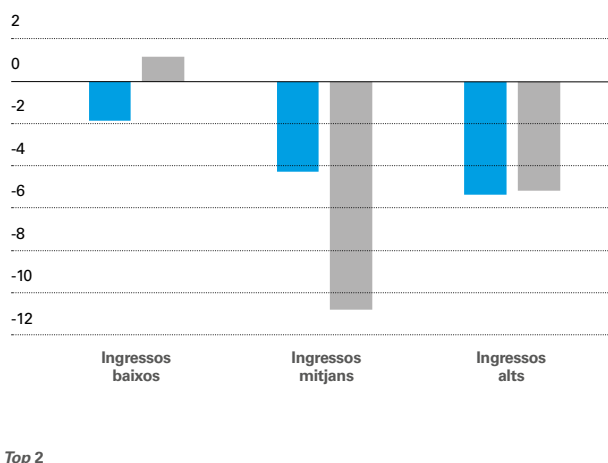
Per franges d'edat

Variació de la proporció de la despesa en els mesos pic entre el 2019 i el 2024 (%)

Per nivells d'ingressos

Variació de la proporció de la despesa en els mesos pic entre el 2019 i el 2024 (%)

Notes: Top 2 i top 4 indiquen els dos mesos i els quatre mesos amb més despesa, respectivament.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de pagaments als TPV de CaixaBank.

Observem que els individus de les franges d'ingressos mitjans i alts mostren una major tendència a desestacionalitzar la despesa turística, tal com ho mostren els descensos en la proporció de despesa en els mesos pic (*top 4* i *top 2*) entre el 2019 i el 2024. Mentre que els individus d'ingressos baixos amb prou feines han modificat la despesa en els mesos de major concentració (el $-1,9\%$ al *top 4* i un lleuger increment del $+1,2\%$ al *top 2*), els grups d'ingressos mitjans registren reculades en la proporció de despesa turística, en els quatre i en els dos mesos amb major despesa, del $4,3\%$ i del $10,8\%$, respectivament. De manera similar, el segment d'ingressos alts presenta reduccions notables, del $5,3\%$ al *top 4* i del $5,2\%$ al *top 2*, la qual cosa indica un augment en la flexibilitat en l'elecció de les dates dels viatges.

Entre les explicacions potencials d'aquesta tendència, destaca la major capacitat financera de les franges d'ingressos mitjans i alts per ajustar les vacances a temporades menys concorregudes, ja sigui per evitar aglomeracions o per beneficiar-se de preus més competitius. Així mateix, la major autonomia laboral en llocs qualificats podria facilitar la planificació de viatges en períodes no tradicionals.

Les dades recents confirmen que la desestacionalització del turisme a Espanya és una realitat en auge. Diverses dinàmiques conflueixen per impulsar aquest fenomen: l'afluència creixent de turistes europeus amb menys restriccions a l'hora de viatjar, la flexibilitat laboral i la recerca de destinacions que combinen atractius urbans amb l'oferta tradicional de sol i platja. A més a més, les cohorts d'edat compreses entre els 30 i els 64 anys i els segments de rendes mitjanes i altes són les que més estan contribuint a aquest canvi estructural. En un context de creixent demanda internacional i de necessitat de sostenibilitat, aquest procés de desestacionalització obre finestres d'oportunitat per al sector turístic espanyol, ja que la desestacionalització afavoreix un ús més equilibrat de la infraestructura i del capital humà al llarg de l'any. A llarg termini, la consolidació d'aquest patró pot reforçar la competitivitat del turisme a Espanya i pot propiciar un creixement més sostenible.